Η ακηδία (Jean Claude Larchet)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 29 Φεβρουαρίου, 2016

Η **ακηδία** είναι παραπλήσια της **λύπης** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum*), σε τέτοιο βαθμό που η ασκητική παράδοση της Δύσης της οποίας εμπνευστής είναι ο **Άγιος Γρηγόριος ο Μέγας**, ενώνει τα δύο πάθη σ' ένα μόνο (*Moralium liber*). Η ασκητική παράδοση της Ανατολής, ωστόσο, **τα διακρίνει**.
Η λατινική γλώσσα δανείζεται τον όρο acedia από την ελληνική, ενώ ο γαλλικός όρος «acedie», που προέρχεται από τον λατινικό, δυσκολεύεται πραγματικά ν' αποδώσει νόημα ταυτόχρονα απλό και πλήρες· οι λέξεις «οκνηρία» ή «ανία», με τις «οποίες συχνά αποδίδεται, **εκφράζουν μόνο κατά ένα μέρος τη σύνθετη πραγματικότητα**, που ο όρος υποδηλώνει [Σ.τ.μ.: Δεν υπάρχει, αντίθετα, πρόβλημα στην ελληνική γλώσσα, όπου οι λέξεις αδιαφορία, παραμέληση, ολιγωρία αποδίδουν επαρκώς το νόημα του όρου «ακηδία»].
Βέβαια, η ακηδία αντιστοιχεί σε κάποια κατάσταση **οκνηρίας** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *Conlationes*) και **ανίας**, όπως επίσης στην κατάσταση της **αηδίας**, **ανορεξίας**, της **αποστροφής**, της **ατονίας** και εξίσου της **αθυμίας**, της **αποθάρρυνσης** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*), της **χαύνωσης**, της **αναισθησίας**, της **νωχέλειας**, της **νάρκωσης**, της **υπνηλίας** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *Conlationes*), της **νωθρότητας**· όλα αυτά **αφορούν τόσο στο σώμα** (ΑΡΣΕΝΙΟΣ, *Επιστολή*, ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*, ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΝΑΪΤΗΣ, *Κλίμαξ*) όσο και στην **ψυχή** (ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΣ, *Λόγος*). Τέλος **η ακηδία είναι δυνατόν να ωθήσει τον άνθρωπο στον ύπνο** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*, ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *Conlationes*), **δίχως να είναι πραγματικά κουρασμένος** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΝΑΪΤΗΣ, *Κλίμαξ*).

Συναντάμε στην ακηδία αόριστη και γενικευμένη **έλλειψη ικανοποίησης**. Αφότου ο άνθρωπος βρεθεί κάτω από την επιρροή του συγκεκριμένου **πάθους δεν έχει διάθεση για οτιδήποτε**, βρίσκει καθετί ανούσιο και άχαρο, **δεν αναμένει πλέον κάτι** (ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΦΩΤΙΚΗΣ, *Λόγος ασκητικός*).

Τότε η ακηδία προκαλεί στον άνθρωπο **αστάθεια**, τόσο **στην ψυχή** όσο και **στο σώμα του** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum, Conlationes*). **Οι δυνάμεις του καθίστανται ευμετάβολες· ο νους του αδύνατος να συγκεντρωθεί σε κάτι**, πετάει από το ένα θέμα στο άλλο. **Κυρίως όταν είναι μόνος, υποφέρει να παραμένει στο χώρο που βρίσκεται**: το πάθος τον σπρώχνει σε έξοδο απ' αυτό τον χώρο (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *Conlationes*), σε μετακίνηση ή μετοίκηση και τελικά σε μετάβαση σε ένα ή διάφορα άλλα μέρη. Μερικές φορές ξεκινάει την **περιπλάνηση** ή την **αλητεία** (Η περιπλάνηση είναι

δυνατόν ν' αφορά τόσο στη φαντασία όσο και στην πραγματικότητα, ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum, Conlationes*). Γενικά **επιζητεί με κάθε τρόπο τις επαφές με τον άλλο** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum*)· αυτές δεν είναι αντικειμενικά απαραίτητες, αλλά με την παρότρυνση του πάθους του, αισθάνεται την ανάγκη και με τη βοήθεια «καλών» προφάσεων, τις δικαιολογεί (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum*). Έτσι **ξεκίνα και διατηρεί σχέσεις, συχνά χωρίς αξία και τιποτένιες, που τις τρέφει με μάταιες συζητήσεις** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *Conlationes*), στις οποίες γενικά εκδηλώνει ανωφελή **περιέργεια** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *Conlationes*).

Είναι δυνατόν (να συμβεί) η ακηδία να εμπνεύσει στον υποχείριό της **έντονη και μόνιμη αποστροφή για τον τόπο κατοικίας του** (ΕΥΑΓΡΙΟΣ *Λόγος πρακτικός, Αντιρρητικός*, ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum*), να του δώσει κίνητρα, ώστε να είναι δυσαρεστημένος, να τον κάνει να πιστέψει ότι αλλού θα ήταν καλύτερα (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ *De institutis coenobiorum*, ΑΡΣΕΝΙΟΣ, *Επιστολή*). «*Άγει δε αυτόν και εις επιθυμίαν τόπων ετέρων εν οις ραδίως τα προς την χρείαν έστιν ευρείν*» (ΕΥΑΓΡΙΟΣ *Λόγος πρακτικός, Αντιρρητικός*). Είναι επίσης δυνατόν η ακηδία να τον οδηγήσει σε **σύγχυση στις δραστηριότητες ή τις πράξεις του**, ιδιαίτερα **στην εργασία** για την οποία του δημιουργεί το αίσθημα της μη ικανοποίησης (ΕΥΑΓΡΙΟΣ *Λόγος πρακτικός, Αντιρρητικός*), και τότε τον οδηγεί στην αναζήτηση άλλων εργασιών κάνοντάς τον να πιστεύει ότι και πιο ενδιαφέρουσες θα είναι και περισσότερο ευτυχισμένο θα τον κάνουν...

Ανησυχία και **άγχος** συνοδεύουν όλες τις καταστάσεις, που συνδέονται με την ακηδία και πέρα από την αηδία και την έλλειψη όρεξης/διάθεσης, συνιστούν **θεμελιώδη χαρακτήρα του πάθους** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum, Conlationes*).

Ο δαίμονας της ακηδίας επιτίθεται ειδικότερα σ' όσους αφιερώνονται στην πνευματική ζωή: θέλει να τους εκτρέψει από τις επιταγές του Αγίου Πνεύματος, να εμποδίσει με κάθε τρόπο τις δραστηριότητες που η ζωή αυτή περιλαμβάνει· επί πλέον επιδιώκει να τους αποσπάσει από την τήρηση και τη σταθερότητα των κανόνων της άσκησης που απαιτεί η πνευματική ζωή (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*), να τους διαλύσει τη σιωπή και την ακινησία που την ευνοούν (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum*). Ο **Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος** παρουσιάζει την ακηδία ως «***πάρεσιν ψυχής και νοός έκλυσιν, ολιγωρίαν ασκήσεως***» (*Κλίμαξ*). Κάνει τον πνευματικό άνθρωπο **νωθρό** και **αδρανή**, **χωρίς κουράγιο** για τα διακονήματα που πρέπει να εκτελέσει στο χώρο άσκησης, τον εμποδίζει να διαβιώνει εκεί και να επιμελείται αυτών (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum*). Κάτω από την επιρροή του πάθους, **ο νους του γίνεται αργός, άπραγος και αδύναμος** για κάθε πνευματική δραστηριότητα (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum*)· επιπλέον καθίσταται

αδιάφορος για κάθε έργο του Θεού (ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΣ, *Λόγος*), **σταματά να επιθυμεί τα μέλλοντα αγαθά** (ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΦΩΤΙΚΗΣ, *Λόγος ασκητικός*) και φθάνει μέχρι και την **υποτίμηση των πνευματικών αγαθών** (ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΦΩΤΙΚΗΣ, *Λόγος ασκητικός*). Όλοι οι Πατέρες βλέπουν στην ακηδία **ένα από τα πρώτα εμπόδια της προσευχής** (ΑΡΣΕΝΙΟΣ, *Επιστολή*, ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΣ, *Λόγος*). Ο **Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος** την ορίζει, -μεταξύ άλλων-, ως «*ατονίαν ψαλμωδίας, εν προσευχή ασθενούσαν*» (*Κλίμαξ*). Και ο **άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος** σημειώνει: «*Τοις προκόψασιν εν ευχή ή και επιμελουμένοις ευχής, ο της ακηδίας μάλιστα δαίμων ως επί το πλείστον πολεμείν είωθεν*» (*Κεφάλαια διάφορα*). Πολλοί παρατηρούν ότι ιδιαίτερα την ώρα της προσευχής, ο δαίμονας της ακηδίας γεννά **αναισθησία** και **νάρκωση** στην ψυχή και στο σώμα και οδηγεί τον άνθρωπο στον ύπνο: «*Ψαλμωδίας μη παρούσης, ακηδία ου φαίνεται· και κανόνος τελεσθέντος οφθαλμοί διηνοίχθησαν*», επισημαίνει ο **Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος**. Επιπλέον διαπιστώνει, ότι κατά το χρόνο του κανόνα «*και της ευχής καταλαβούσης, πάλιν το σώμα βεβάρηται· εν προσευχή σταθέντας, πάλιν τω ύπνω εβάπτισε και χάσμαις ακαίροις του στόματος τον στίχον διήρπασε*», επομένως επιβεβαιώνει πώς κινείται πρακτικά ο δαίμονας της ακηδίας, σ' όσους έχει κυριεύσει.

Είναι αλήθεια ότι **η ακηδία προσβάλλει κατά προτίμηση, όσους πασχίζουν να ενταχθούν και ν' ακολουθήσουν περιοδικό** [Σ.τ.μ.: Επαναλαμβανόμενο σταθερά μέσα στο χρόνο (νυχθήμερο, εβδομάδα κ.λπ.)] **πνευματικό πρόγραμμα**· αυτοί μειώνουν για το συγκεκριμένο λόγο τις εξωτερικές δραστηριότητες και μετακινήσεις τους στις απολύτως αναγκαίες και αναζητούν την ησυχία και την ερημία στο μέγιστο βαθμό. Είναι ακόμη αλήθεια ότι **όσο περισσότερο τακτικός γίνεται ο άνθρωπος στην πνευματική ζωή καί απομονώνεται για ν' αφιερωθεί στην ησυχία με σκοπό την προσευχή, που τον ενώνει με το Θεό, τόσο περισσότερο προσβάλλεται από το πάθος αυτό**, το φοβερό και τρομερό για τους ερημίτες. Ωστόσο, **η ακηδία δεν αφήνει σε ησυχία και εκείνους, που ζουν εκτός πνευματικού προγράμματος** ή κάθε αντίστοιχης δραστηριότητος. Όπως παρατηρεί ο **Άγιος Ισαάκ ο Σύρος**, το πάθος τους προσβάλλει με **διαφορετικές μορφές**: «*Οι εν τοις σωματικοίς έργοις διάγοντες έξωθεν τούτων εισί παντελώς. Άλλη ακηδία έρχεται αυτοίς*» (ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΣ, *Λόγος*). **Η ακηδία τώρα παίρνει τη μορφή ενός αισθήματος έλλειψης ικανοποίησης, σκοτεινού και συγκεχυμένου**· επιπλέον παίρνει το σχήμα αηδίας, ανίας, ατονίας **έναντι του ίδιου του εαυτού τους**, της ύπαρξής τους (ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΦΩΤΙΚΗΣ: "Το πνεύμα της ακηδίας υποβαθμίζει την πρόσκαιρη αυτή ζωή", *Λόγος ασκητικός*), του περιβάλλοντός τους, του τόπου διαμονής, της εργασίας τους ή ακόμη οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητος (Αββάς ΠΟΙΜΗΝ: "*Η ακηδία στήκει επί πάση αρχή*" (ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΩΝ, *Αλφαβητική συλλογή*). Εμφανίζουν λοιπόν **αναιτιολόγητη ανησυχία, γενικευμένο άγχος και αγωνία** είτε **έκτακτη** [Σ.τ.μ.: Εκδηλώνεται με μορφή επεισοδίων] είτε **συνεχή**. Γενικά έχουν, αντίστοιχα, καταληφθεί από **αναισθησία, νάρκωση ψυχική και φυσική, διαρκή και**

συνεχή κόπωση χωρίς συγκεκριμένη αιτία και περιοδική ή μόνιμη υπνηλία τόσο της ψυχής όσο και του σώματος. Συχνά, παράλληλα, και για ν' αντισταθμίσει κατά κάποιο τρόπο τις παραπάνω δυσάρεστες καταστάσεις, η ακηδία τους ωθεί σε πολλές **περιττές δραστηριότητες και μετακινήσεις** και σε **άχρηστες και ανωφελείς σχέσεις και συναναστροφές**· επιπλέον τους προτρέπει σ' ο,τιδήποτε φαίνεται δυνατόν ώστε να δραπετεύσουν από την αγωνία και την ανία, ν' αποδιώξουν τη μοναξιά και να υπεραναπληρώσουν το ανικανοποίητο που αισθάνονται. Ενώ τότε θέλουν και πιστεύουν συχνά ότι έτσι ικανοποιούνται και βρίσκονται σε καλή κατάσταση, στην πραγματικότητα οδηγούνται στην**αποστροφή του εαυτού τους** και του πνευματικού καθήκοντός τους, των αληθινών, φύσης και προορισμού τους, και συνεπώς κάθε πλήρους ικανοποίησης.

Σε όσους ζουν ασκητική ζωή, οι προσβολές του δαίμονα και οι εκδηλώσεις του πάθους, φθάνουν στη **μέγιστη έντασή τους περί τη μεσημβρία**. Ιδιαίτερα περί την έκτη ώρα (Δηλαδή τη μεσημβρία. Ο άγιος Ιωάννης Σιναΐτης τις τοποθετεί την ίδια ώρα, *Κλίμαξ*), γράφει **ο Άγιος Ιωάννης Κασσιανός**, [ο συγκεκριμένος εχθρός και αντίπαλος] ενοχλεί και ταράζει [τους ερημίτες], διεγείροντας σε συγκεκριμένους χρόνους, όπως ο πυρετός, που επανέρχεται περιοδικά, τη νοσούσα ψυχή τους, με τους καύσωνες, που ανάβει εκεί. Κάποιοι ασκητές δηλώνουν ότι αυτός είναι ο «*δαίμων της μεσημβρίας*», για τον οποίο κάνει λόγο ο 90ός ψαλμός (*De institutis coenobiorum*). Μεταξύ των ασκητών πρέπει να συμπεριλάβουμε τον **Ευάγριο**, που επιβεβαιώνει: «Ο της ακηδίας δαίμων, ος και μεσημβρινός καλείται [...] εφίσταται μεν τω μοναχώ περί ώραν τετάρτην (δέκα το πρωί), κυκλοί δε την ψυχήν αυτού μέχρι ώρας όγδοης (δύο μετά το μεσημέρι)» (*Λόγος πρακτικός*, Στο τριακοστό έκτο κεφάλαιο ο Ευάγριος χρησιμοποιεί αποκλειστικά την συγκεκριμένη έκφραση "δαίμων της μεσημβρίας" για να δηλώσει την ακηδία).

Ό,τι διαφοροποιεί ουσιαστικά την ακηδία από τη λύπη, είναι ότι τίποτα σαφές και συγκεκριμένο δεν κινητοποιεί την πρώτη και ότι ο νους ταράσσεται χωρίς λόγο, όπως λέγει ο Άγιος Ιωάννης Κασσιανός (*De institutis coenobiorum*). Η απουσία κινήτρου για την ακηδία δε συνεπάγεται και την απουσία γενεσιουργού αιτίας. **Η δαιμονική αιτιολογία κυριαρχεί** (βλέπε και: ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΣ, *Κεφάλαια μεταφρασθέντα*, NIL SORSKY, *Regle*), όπως δείχνουν και οι παραπάνω παρατηρήσεις. Ωστόσο για να μπορέσει να δράσει προϋποθέτει ευνοϊκό έδαφος. Το γεγονός ότι προσκολλούνται στην ηδονή και ότι βρίσκεται κάτω από την επιρροή της λύπης συνιστά μορφή ακηδίας, τη σημασία της οποίας υπογραμμίζει ο **Άγιος Θαλάσσιος** (*Αγάπης εκατοντάς*). «*Ακηδία εστίν ολιγωρία ψυχής. Ολιγωρεί δε ψυχή φιληδονίαν νοσούσαν*», αναφέρει ακόμη. Ο **Άγιος Μακάριος** από την πλευρά του, **ενοχοποιεί την έλλειψη πίστης** (ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΣ, *Κεφάλαια μεταφρασθέντα*). Και ο **Άγιος Ισαάκ** παρατηρεί ότι στον πνευματικό, «*η ακηδία **εκ του μετεωρισμού της διανοίας** [πρόεισι]*» (*Λόγος*).

Η προηγηθείσα των ταραχών που χαρακτηρίζουν την ακηδία, μας επιτρέπει ν' αντιληφθούμε ότι οι Πατέρες τη θεωρούν ως **νόσο της ψυχής** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum*)· **η θεώρηση αυτή επιβεβαιώνεται από τα πολλά παθολογικά αποτελέσματά της**.

Το κυριότερο από αυτά είναι **η γενικευμένη συσκότιση της ψυχής**: η ακηδία **σκοτίζει το νου** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*) και **του τυφλώνει**, ενώ **καλύπτει με ζόφο την ψυχή καθολοκληρία** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *De institutis coenobiorum*, ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα,* ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΣ, *Λόγος*). Τότε η ψυχή αδυνατεί να κατανοήσει τις ουσιαστικές αλήθειες. Η τραυματισμένη ψυχή είναι αληθινά νωθρή ως προς τη θεωρία των αρετών και την πλήρη θέαση των πνευματικών νοημάτων, διαπιστώνει ο **Άγιος Ιωάννης Κασσιανός** (*De institutis coenobiorum*). **Η πιο σοβαρή συνέπεια του πάθους αυτού είναι ότι ο άνθρωπος αποστρέφεται και διατηρείται απομακρυσμένος από τη γνώση του Θεού** (ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΩΝ).

Οι Πατέρες διαπιστώνουν επιπλέον ότι η ακηδία, που **συνιστά παράλυση της ψυχής** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα,* ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΝΑΪΤΗΣ, *Κλίμαξ*), και **έκλυση του νου** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΝΑΪΤΗΣ, *Κλίμαξ*), **γεννά το κενό στην ψυχή** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*), **οδηγεί του άνθρωπο σε γενικευμένη παραμέληση και ολιγωρία** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*), τόν κάνει **νωθρό** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*). **Ενωμένη με τη λύπη, την αυξάνει** (NIL SORSKY, *Regle*) και είναι δυνατόν τότε εύκολα να οδηγήσει στην **απελπισία** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*). Μπορεί ακόμη να παραχθούν από αυτή, οι **βλάσφημοι λογισμοί** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα, NIL SORSKY, Regle,* ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΣ, *Λόγος*) και οι **άφρονες σκέψεις εναντίον του Δημιουργού** (ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Κεφάλαια διάφορα*). Άλλες πασιφανείς συνέπειες είναι η **συντριβή της κατάνυξης** και η **πρόκληση οξυθυμίας** (ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ, *Conlationes*, ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΣ, *Λόγος*). Όπως λέγει ο **Άγιος Ισαάκ ο Σύρος**, από αυτή «*επάγεται το πνεύμα της εκστάσεως, εξ ου πηγάζουσιν οι μύριοι πειρασμοί*» (*Λόγος*).

Η ακηδία διαφέρει από τα υπόλοιπα κύρια πάθη, καθώς δε γεννά κανένα συγκεκριμένο πάθος αφού όλα σχεδόν τα πάθη παράγονται από αυτή. Ο **Ευάγριος** επιβεβαιώνει ότι: «*Τούτω τω δαίμονι άλλος μεν ευθύς δαίμων ουχ έπεται*» (*Λόγος πρακτικός*), ενώ σ' άλλο σημείο εξηγεί: «Τον δε της ακηδίας λογισμόν [...] ουδείς διαδέχεται διαλογισμός, πρώτον μεν ότι και χρονίζει, έπειτα δε και σχεδόν πάντας τους λογισμούς έχει εν εαυτώ» (*Εξηγητικά-Ψαλμός 139*). Ο **Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής**, πάλι, λέγει ότι «η ακηδία πασών των της ψυχής δυνάμεων επιδραττομένη, πάντα σχεδόν ομοθυμαδόν κινεί τα πάθη· διό και πάντων των άλλων παθών εστι βαρύτατον» (*Αγάπης εκατοντάς*). Γενικότερα **ο Άγιος Βαρσανούφιος**

διδάσκει ότι «*[Το πνεύμα της ακηδίας]* ***γεννά παν κακόν*** *[...]*» (*Επιστολή*). Επομένως σημειώνει ο **Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος** «*ακηδία τω μοναχώ* ***περιεκτικός θάνατος [εστί]*** (*Κλίμαξ*)», ενώ ο **Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος** φθάνει στο ίδιο συμπέρασμα: «***ακηδία θάνατος ψυχής και νοός εστί*** » (*Κεφάλαια διάφορα*). Και προσθέτει: «***[Τον δαίμονα] ει παρεχώρησε ο Θεός καθ' ημών ενεργήσαι, κατά την δύναμιν αυτού, ουδείς αν εσώθη των αγωνιζομένων ποτέ***» (*Κεφάλαια διάφορα*).

Μπροστά στην έκσταση αυτών των συνεπειών, οι Πατέρες επιβεβαιώνουν ότι **η ακηδία είναι το βαρύτερο και πιο ανυπόφορο απ' όλα τα πάθη** (ΜΑΞΙΜΟΣ ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ, *Αγάπης εκατοντάς*), «*εν και τούτο και πάντων βαρύτατο των οκτώ της κακίας υπάρχει*» (ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΝΑΪΤΗΣ, *Κλίμαξ*), **το χειρότερο απ' όλα τα πάθη** (ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΩΝ, *Αλφαβητική συλλογή*). **Ο Άγιος Ισαάκ Σύρος ονομάζει ότι είναι «*γεύσις της γεέννης*» της ψυχής** (*Λόγος*).

Η παθολογία της ακηδίας δεν είναι δυνατόν να προσεγγιστεί, όπως οι αντίστοιχες των παθών που έχουν μελετηθεί ως τώρα: διαφέρει, γιατί δεν οφείλεται στη διαστροφή της χρήσης κάποιας συγκεκριμένης δύναμης (της ψυχής). **Ο Άγιος Μάξιμος παρατηρεί ότι στην ακηδία εμπλέκονται όλες οι δυνάμεις** . «*Πάντα τα άλλα πάθη ή του θυμικού μέρους της ψυχής ή του επιθυμητικού μόνον εφάπτεται ή και του λογιστικού [...]· η ακηδία, πασών των της ψυχής δυνάμεων επιδραττομένη, πάντα σχεδόν ομοθυμαδόν κινεί τα πάθη*» (ΜΑΞΙΜΟΣ ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ, *Αγάπης εκατοντάς*, ΕΥΑΓΡΙΟΣ, *Εξηγητικά-Ψαλμός, Λόγος πρακτικός*). Από την άλλη πλευρά η ακηδία δε συνεπάγεται την παρά φύση χρήση των δυνάμεων της ψυχής, καθώς δεν έχει στη φύση καμιά θετική θεμελίωση: ο **Ευάγριος** σημειώνει ότι είναι κατά φύση να μην την έχει καθόλου (*Πνεύματα πονηρίας*). Κατά κάποιο τρόπο συμβαίνει αφενός μεν **νάρκωση** και **αδρανοποίηση**, αφετέρου δε **διάχυση, όλων των δυνάμεων**, οι οποίες συμβάλλουν στην πνευματική ζωή του ανθρώπου. Ο **Άγιος Θαλάσσιος** εκφράζει ορθά τη συγκεκριμένη προοπτική στο δυαλισμό της όταν την ορίζει ως «*ολιγωρίαν ψυχής*». Θα μπορούσε σε κάποιο βαθμό να θεωρηθεί **η ακηδία ως η απουσία του πνευματικού «ζήλου»**, που χορηγείται από το Άγιο Πνεύμα τόσο στον πρώτο άνθρωπο, όσο και στον εν Χριστώ ανακαινισθέντα, ώστε να επιτελέσουν με ζέση το πνευματικό τους έργο.

(*Απόσπασμα από το βιβλίο «*Η ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ: Εισαγωγή στην ασκητική παράδοση της Ορθοδόξου Εκκλησίας*», JEAN CLAUDE LARCHET (*), Εκδόσεις «Αποστολική Διακονία», Μετάφραση: ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΟΥΛΑΣ*)

(*) Ο Jean Claude Larchet γεννήθηκε το 1949 στη βορειοανατολική Γαλλία. Διδάκτωρ Φιλοσοφίας και διδάκτωρ Θεολογίας του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου, είναι συγγραφέας δεκαπέντε βιβλίων και πολυάριθμων άρθρων που αφορούν τη θεολογία και την πνευματικότητα των Πατέρων της Εκκλησίας, τα οποία μεταφράστηκαν σε

δώδεκα γλώσσες. Θεωρείται ως ένας από τους κορυφαίους Ορθόδοξους πατρολόγους και ένας σημαντικός εκφραστής της Ορθοδοξίας στην Ευρώπη. Ζει και εργάζεται ως καθηγητής στη Γαλλία. Διευθύνει, σε δύο γαλλικούς εκδοτικούς οίκους, μία συλλογή βιβλίων αφιερωμένων σε σύγχρονους πνευματικούς της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ανάμεσα στους οποίους συγκαταλέγονται ο γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής, ο γέροντας Παϊσιος, ο γέροντας Εφραίμ Κατουνακιώτης, ο γέροντας Χαράλαμπος, ο γέροντας Πορφύριος.